

LOZAN BARIŞ ANTLAŞMASI'NDAN SONRA BALKAN ÜLKELERİNDEN MUĞLA VİLAYETİNE GELEN MUHACİRLER

Yrd. Doç. Dr. Bayram AKÇA*

Giriş

Balkan Savaşları'ndan hemen sonra Anadolu'nun Ege sahillerinde oturan Rumlar, bu savaşta topraklarını genişleten Yunanistan'a kendi istekleri ile göç etmeye başladı. Yunanistan bu olayı Avrupa kamuoyunda Türkiye aleyhine bir propaganda malzemesi olarak kullanmak isteyince Türkiye, bunu engellemek için İngiltere'nin aracılığıyla Yunanistan ile bir mübadele anlaşması imzaladı. Ancak, 1914 yılında I. Dünya Savaşı'nın başlaması ile bu anlaşma uygulanamadı.¹

Anadolu'da Milli Mücadele'nin kazanılması ve 11 Ekim 1922 tarihinde Mudanya Mütarekesi'nin imzalanmasından sonra tekrar Ege Bölgesi'nden ve İstanbul'dan çok sayıda Rum Yunanistan'a göç etti. Bu mübadele konusunda hem Türkiye hem de Yunanistan hemfikirdi. Ancak, her iki taraf da kimlerin hangi şartlarda mübadeleye tabi tutulacağı konusunda bazı fikir ayrılıklarına sahipti. Bunlardan birisi de İstanbul'daki Rumların durumunun ne olacağı idi².

* Muğla Üniversitesi, Fen-Edebiyat Fakültesi, Tarih Bölümü.

1 Ramazan Tosun, *Türk-Rum Nüfus Mübadelesi ve Kayseri'deki Rumlar*, Niğde, 1998, s.63

2 Nurettin Gülmez, *Kurtuluş Savaşı'nda Anadolu'da Yeni Gün*, Ankara, 1999, s.189-192, Tosun, a.g.e, s.63-64

Nihayet taraflar Lozan'da toplanan Lozan Barış Konferansı'nda, 30 Ocak 1923 tarihinde bu mübadele konusunda bir görüş birliğine vararak "Türk ve Rum Nüfus Mübadelesine Dair Sözleşme ve Protokol" imzalandı. Bu sözleşme de 23 Ağustos 1923 tarihinde 342 nolu kanun ile TBMM de tasdik edilerek yürürlüğe girdi.³

Türk ve Rum ahalinin mübadelesine dair sözleşmenin 11. Maddesi mübadele işlemlerinin düzenli bir şekilde yürütülmesi için bir komisyon kurulmasını içermekteydi. Bunun üzerine Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti tarafından TBMM'nin 28.08.1923 tarihli oturumunda mübadele işlemlerini yürütecek "Muhtelif Komisyon" adlı bir komisyonun kurulması kararlaştırıldı.⁴ Lozan da imzalanan Türk ve Yunan ahalinin mübadelesine dair sözleşmenin 11. Maddesi gereğince kurulan "Muhtelif Komisyon"un yanında bir de Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti tarafından "Mübadele İmar ve İskân Vekaleti" ihdas edildi. Hükümetin bu vekaleti kurmaktaki amacı; mübadele suretiyle getirilecek kişilerin nakil ve iskânlarını, bunlardan muhtaç olanların işlerinin bir süre teminini, iskân mntıklarının tespitini ve ülkenin harap olan yerlerinin imar edilmesini sağlamaktı.⁵

Hükümet 17 Temmuz 1923 tarihinde yayınladığı kararname ile de mübadil olarak gelecek halkın iskân bölgelerine nasıl gidecekleri, muhtaç olanların işlerinin nasıl karşılanacağı konuları üzerinde durdu ve ülkeyi de 8 iskân bölgesine ayırdı.

Kararnamenin ekinde verilen tabloda; iskân bölgeleri ve buralara nerelerden gelen mübadillerin yerleştirileceği açıklandı. Adı geçen tablo-

3 Kemal Arı, *Büyük Mübadele Türkiye'ye Zorunlu Göç (1923-1925)*, İstanbul, 1995, s.1

4 Tosun, a.g.e, s. 75-76

5 Kemal Arı, "1923 Türk-Rum Mübadele Anlaşması sonrası İzmir'de Emval-i Metruke ve Mübadil Göçmenler". *Atatürk Araştırma Merkezi Dergisi*, C.VI, s.18, Temmuz 1990, s.635

da; Zeytuncü, Drama, Kavala ve Selanik'ten gelecek 64.000 Türk'ün bir kısmı Mentеше Bölgesi'ne iskân edileceği belirtiliyordu.⁶

Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti 11 Kasım 1925 tarihinde de Yunanistan'da faydalandıkları malları bulunan mübadillerin problemleri ile ilgilenmek için Maliye Vekaleti bünyesinde " Gayri Mübadil Komisyonu "kurdu.⁷

Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti mübadillerin çeşitli ihtiyaçlarını karşılamak için de bir takım tedbirler aldı. Buna göre göçmenlerin sevkî hemen hemen tamamıyla Seyr-i Sefain idaresine ait vapurlarla yapıldı. Türkiye'den hareket eden bu vapurlar Selanik, Hanya, Kandiye, Girit v.b. yerlerden göçmenleri aldı. İzmir ve İstanbul gibi iskelesi olan şehirlere indirdi.⁸

1- Bodrum İlçesi'ne Gelen Muhacirler

Dış ülkelerden gelen ve Muğla İline bağlı Bodrum İlçesi'nde iskana tabi tutulan mübâdil ve mültecilere ait çizelge⁹:

Sıra No	Geldiği Yer	Aile Adeti	Nüfus Adeti	Muhaciret Sıfatı	İskan Tarihi	İskan Sekli			
						Tarımsal		Şehirsel	
						Aile Ad.	Nüfus Ad.	Aile Ad.	Nüfus Ad.
1	İstanköy	105	476	Mülteci	1928	75	359	30	117
	İstanköy	18	74	Mülteci	1929	11	53	7	21
	İstanköy	25	88	Mülteci	1930	9	31	16	57
	İstanköy	10	35	Mülteci	1931	4	10	6	25

6 Tosun, a.g.e, s. 85-86

7 Tosun, a.g.e, s. 87

8 Tosun, a.g.e, s. 88

9 Köy Hizmetleri Muğla İl Müdürlüğü Arşivi, Muğla-Bodrum I. II ve III. Nolu İskan Esas Defteri.

2	Rodos	2	7	Mülteci	1925	1	3	1	4
	Rodos	15	56	Mülteci	1928	5	22	10	34
3	Girit	2	5	Mülteci	1928	—	—	2	5
	Girit	84	366	Mülteci	1930	56	262	28	104
	Girit	1	2	Mülteci	1931	1	2	—	—
	Girit	1	4	Mülteci	1929	1	4	—	—
4	Gümitlicine	1	4	Mülteci	1928.	1	4	—	—
5	Yugoslavya	3	10	Mülteci	1928	3	10	—	—
	Yugoslavya	1	7	Mülteci	1929	1	7	—	—
	Preveze	1	5	Mülteci	1928	—	—	1	5
	Preveze	1	1	Mülteci	1930	—	—	1	1

Bodrum İlçesi'ne gelen yukarıdaki çizelgede belirtilen mübadiller; Bodrum İlçesi Merkezi'ndeki Atik Mahallesi, Kumbahçe Mahallesi, Karabağ Mahallesi, Cedit Mahallesi, Çarşı Mahallesi, Peksimet Mahallesi ile Akçaalan Köyü, Karakaya Köyü, Görece Köyü, Dirmil Köyü, Muski Köyü, Yahşi Köyü , Peksimet Köyü ve Kavakboğazı Mevki, Kızılburun Mevki, Peksimet-Kadikalesi Mevki, Karakaya-Çukurbük Mevki, Çiftlik-Yalı Mevki, Mihrıdağ Mevki, Kovacık Boğazı Mevki ve Kefaloka Mevkine iskân edildi. Bu mübadillere iskân edildikten sonra da Lozan Barış Konferansı'nda 30 Ocak 1923 tarihinde imzalanan "Türk ve Rum Nüfus Mübadelesine Dair Sözleşme ve Protokol" gereğince Bodrum'dan Yunanistan'a gönderilen Rumlardan Bodrum'da kalan dükkan, hane, sebze bahçesi, tarla, kışlak, otlak, meyhane, incirlik, fırn ve zeytin tarlaları verildi.¹⁰

10 Köy Hizmetleri Muğla İl Müdürlüğü Arşivi, Muğla-Bodrum I. II ve III No'lu İskan Esas Defteri.

Yukarıdaki Bodrum İlçesi ile ilgili çizelge ve altında yer alan bilgilerden anlaşılacağı üzere; 1923 yılında Yunanistan ile Türkiye arasında imzalanan "Türk ve Rum Nüfus Mübadelesine Dair Sözleşme ve Protokol" den sonra Muğla'nın Bodrum İlçesi'ne 1925 ile 1931 yılları arasında Yunanistan ve Yugoslavya gibi Balkan Ülkeleri'nin değişik yerlerinden mülteci sıfatıyla 270 aile ve bunların oluşturduğu 1140 kişi iskân edildi. Bu aileler geldikleri yerlerdeki iskân yerleri, geçim alanları ve meslek gruplarına göre Bodrum'da tarımsal ve şehirselleşmiş olmak üzere iki gruba ayrıldılar. Bunlardan 167 aile ve bunların oluşturduğu 767 kişi tarımsal amaçla yukarıda belirtilen Bodrum İlçesi'ne bağlı köylere iskân edildiler ve kendilerine de geçimlerini sağlamaları amacıyla yukarıda belirtilen yerlerden 1923 yılında imzalanan Mübadele Antlaşması gereğince Yunanistan'a gönderilen Rumlardan kalma bağ, bahçe, tarla, otlak, incirlik ve zeytin bahçeleri verildi. Bunların dışında kalan 103 aile ve bunların oluşturduğu 363 kişi de Bodrum şehir merkezinde iskân edildiler ve geçimlerini sağlamaları amacıyla kendileri de burada mübadeleye tabi tutulan Rumlardan kalan hane, dükkan, fırın, meyhane gibi emtialar verildi.

2- Muğla İli - Merkez İlçeye Gelen Muhacirler

Dış Ülkelerden Gelen ve Muğla İli Merkez İlçesi'nde İskana Tabi Tutulan Mübadil ve Mültecilere Ait Çizelge¹¹:

Sıra No	Geldiği Yer	Aile Adeti	Nüfus Adeti	Muhaciret Sıfatı	İskan Tarihi	İskan Sekli			
						Tarımsal		Şehirselleşmiş	
						Aile Ad.	Nüfus Ad.	Aile Ad.	Nüfus Ad.
1	Yunanistan	10	51	Mübadil Muhacir	1924	10	51	--	--
	Yunanistan	12	28	Mübadil Muhacir	1925	12	28	--	--
	Yunanistan	1	1	Mübadil Muhacir	1926	--	--	1	1
2	Sakız Adası	1	1	Mübadil Muhacir	1926	--	--	1	1

11 Köy Hizmetleri Muğla İl Müdürlüğü Arşivi, Muğla-Merkez İlçe I ve II. No'lu İskan Tevzi Defteri.

	İstanköy Ada	1	5	Mülteci	1926	1	5	—	—
	Midilli Adası	1	3	Mübadil Muhacir	1927	1	3	—	—
	İstanköy Ada	1	5	Mülteci	1928	1	5	—	—
	Rodos	1	4	Mülteci	1929	—	—	1	4
3	Yugoslavya	1	4	Mübadil Muhacir	1926	—	—	1	4
	Yugoslavya	17	99	Muhacir	1927	17	99	—	—
	Yugoslavya	18	75	Mülteci	1927	18	75	—	—
	Yugoslavya	17	69	Mülteci	1927	—	—	17	69
4	Romanya	1	3	Mülteci	—	1	3	—	—
5	Bulgaristan	2	2	Mülteci	—	—	—	2	2

Muğla İli'nin Merkez İlçesi'ne gelen yukarıdaki çizelgede belirtilen mübadiller İlçenin Merkezi'ndeki; Rum Mahallesi, Orta Mahallesi, Cumhuriyet Mahallesi ile Bozüyük Nahiyesi, Ahiköy, Bencik Köyü, Cazgırlar Köyü, Eskihisar Köyü, Nar Harımı Mevkii, Çeşmeönü Mevkii ve Necikler Mevkiine iskân edildi. Bu mübadillere iskân edildikten sonra da Lozan Barış Konferansı'nda 30 Ocak 1923 tarihinde imzalanan "Türk ve Rum Nüfus Mübadelesine Dair Sözleşme ve Protokol" gereğince Muğla Merkez İlçe'den Yunanistan'a gönderilen Rumlardan Muğla'da kalan dükkan, hane, sebze bahçesi, tarla, bağ, fırın ve zeytin tarlaları verildi.¹²

Yukarıdaki Muğla-Merkez İlçe ile ilgili çizelge ve altında yer alan bilgilerden anlaşılacağı üzere; 1923 yılında Yunanistan ile Türkiye arasında imzalanan "Türk ve Rum Nüfus Mübadelesine Dair Sözleşme ve Protokol" Antlaşması'ndan sonra Muğla Merkez İlçe'ye Yunanistan, Yugoslavya ve Bulgaristan gibi Balkan Ülkeleri'nin değişik yerlerinden 84 aile ve bunların oluşturduğu 349 kişi gelmiştir. 1924 ile 1929 yılları ara-

¹² Köy Hizmetleri Muğla İl Müdürlüğü Arşivi, Muğla-Merkez İlçe I ve II. Nolu İskan Tevzi Defteri.

sında gelen bu aileler, geldikleri yerlerdeki iskân yerleri, geçim alanları ve mesleklerine göre tarımsal ve şehirsal olmak üzere iki gruba ayrılmışlardır. Tarımsal gruba ayrılan 61 aile önce yukarıda belirtilen köylere iskân edildiler ve kendilerine de tarımla geçinebilecekleri şekilde tarla, bağ, bahçe, zeytinlik ve sebze bahçeleri verildi. Bunların dışında kalan 23 aileye ise şehir merkezinde 1923 nüfus mübadelesi antlaşması gereğince Muğla'yı terk eden Rumlardan kalan dükkan, fırın, değirmen gibi emtialar verildi.

Bu muhacirler Menteşe (Muğla) Vilayeti'nin Merkez İlçesi'ne bağlı değişik yerlere iskân edildikten sonra zaman zaman bunların sorunları ile ilgili olarak Menteşe (Muğla) Vilayet makamı ile Ankara'daki İskân Vekaleti arasında yazışmalar gündeme geldi. İşte bunlardan birisi Menteşe Vilayeti'nden Ankara'daki İskan Vekaleti'ne gönderilen 9 Mart 1924 tarihli bir telgraftır. Bu telgrafta; doğrudan doğruya vekaleti celilenin emriyle Kavala'dan Gökâbat (Gökova) Limanı'na gönderilen göçmenlerden Kavala, Tikveş ve Langaza muhacirlerinden olup Muğla'nın Cazgırlar Köyü'ne iskân edilen ahâlinin bir kısmının Malarya hastalığından muzdarip olduğu, bu yüzden bu güne kadar bunların arasından 17 kişinin vefat ettiği, Sıhhiye Müdüriyeti'nden para yardımı yapılabildiği cihetle bu köyde oturanlara kinin dağıtımı yapıldığı, ancak köyün etrafının bataklıkla çevrili olduğundan dağıtılan kininin bir faydasının olmadığı, bunların haklarında alınacak kararın köyü teftiş eden valinin işaretine atfen Menteşe İskân Müdüriyeti tarafından verileceği, ve bilmuharebe vilâyet dahilinde bunların bir başka yere nakil ve iskânlarının imkânsız olmakla beraber dağlık mıntika ahâlisinden olan bu insanların burada oturmak istemediği, hayatlarını kurtarmak için vekâlet emriyle Trakya'da Tekfurdağı'na (Tekirdağ) nakledilmiş olan hemşehrilerinin yanına gitmek istedikleri ve kendilerine verilen araziye de işletemedikleri bildirildi.

Yukarıda belirtilen tahrirat "Mübadele, İmar ve İskân Vekâleti"nce 22 Mart 1924 tarihinde değerlendirilmiş ve Muğla'ya şu cevap yazılmıştır; "Muhacirinin bataklıkta bulunması nedeniyle kendilerine yapılan te-

davinin daima neticesiz kalacağıının anlaşıldığı ve muhacirinin dağlık mıntıka ahalisinden olması nedeniyle de bunların gerekli yerlere göç etmelerine izin verilmesi gerektiği kararına varılmış ve bu kararın Muğla İskân Müdüriyeti'ne bildirilmesi kararlaştırılmıştır".¹³

3- Muğla İli - Milas İlçesi'ne Gelen Muhacirler

Dış ülkelerden gelen ve Muğla İli Milas İlçesi'nde iskâna tabi tutulan mübadil ve mültecilere ait çizelge¹⁴:

Sıra No	Geldiği Yer	Aile Adeti	Nüfus Adeti	Muhaciret Sıfatı	İskan Tarihi	İskan Sekli			
						Tarımsal		Şehirsel	
						Aile Ad.	Nüfus Ad.	Aile Ad.	Nüfus Ad.
1	Rodos Ada	1	4	Gayri Mübadil	1926	1	4	---	---
	Rodos Ada	2	7	Gayri Mübadil	1928	1	4	1	3
2	Midilli Ada	1	4	Mübadil	1925	1	4	---	---
	Midilli Ada	1	6	Mübadil	1927	1	6	---	---
3	Girit Ada	1	5	Mübadil	1924	1	5	---	---
	Girit Ada	2	8	Mübadil	1925	---	---	2	8
	Girit Ada	1	5	Gayri Mübadil	1925	---	---	1	5
	Girit Ada	1	5	Gayri Mübadil	1925	1	5	---	---
	Girit Ada	3	3	Mübadil	1927	2	4	1	5
	Girit Ada	1	2	Mübadil	1928	---	---	1	5
	Girit Ada	1	7	Gayri Mübadil	1928	1	7	---	---
4	İstanköy Ada	1	2	Gayri Mübadil	1925	1	2	---	---
	İstanköy Ada	16	76	Gayri Mübadil	1926	15	73	1	3
	İstanköy Ada	18	82	Gayri Mübadil	1927	16	76	2	6

13 Başbakanlık Cumhuriyet Arşivi, 272.11.20.98.6

14 Köy Hizmetleri Muğla İl Müdürlüğü Arşivi, Muğla-Milas İskân Esas Defteri.

LOZAN BARIŞ ANTLAŞMASI'NDAN SONRA
MUĞLA VİLAYETİNE GELEN MUHACİRLER

793

	İstanköy Ada	10	30	Gayri Mübadil	1928	2	6	8	24
	İstanköy Ada	8	28	Gayri Mübadil	1929	—	—	8	28
5	Selanik	3	15	Mübadil	1925	1	3	2	12
	Selanik	2	12	Mübadil	1926	2	12	—	—
6	Yanya-Konice	4	20	Mübadil	1924	2	12	2	8
	Yanya-Konice	96	368	Mübadil	1925	82	310	14	58
	Yanya-Konice	1	6	Mübadil	1927	1	6	—	—
	Yanya-Aydonat	21	26	Mübadil	1924	21	86	—	—
	Yanya-Aydonat	1	6	Mübadil	1927	1	6	—	—
7	Kavala	11	42	Mübadil	1924	11	42	—	—
8	Drama-Nevrekop	1	2	Gayri Mübadil	1924	1	2	—	—
	Drama-Nevrekop	1	3	Gayri Mübadil	1927	1	3	—	—
9	Grebene	1	4	Mübadil	1924	1	4	—	—
	Üsküp-Koçana	14	45	Gayri Mübadil	1925	14	45	—	—
	Üsküp	1	2	Gayri Mübadil	1925	1	2	—	—
	Piriştine	1	2	Gayri Mübadil	1925	1	2	—	—
	Girye	1	2	Mübadil	1925	1	2	—	—
	Üsküp-Kıratova	1	2	Gayri Mübadil	1926	1	2	—	—
	Piriştine	1	3	Gayri Mübadil	1926	1	3	—	—
	Tikveş	1	2	Gayri Mübadil	1926	1	2	—	—
	Osmaniye	1	3	Gayri Mübadil	1926	1	3	—	—
	Manastır	1	4	Mübadil	1926	1	4	—	—
	Razlık	1	4	Gayri Mübadil	1926	1	4	—	—
	Kırçova	1	5	Gayri Mübadil	1926	1	5	—	—
	İstip	1	3	Gayri Mübadil	1927	1	3	—	—
	Sırat	1	4	Gayri Mübadil	1927	1	4	—	—
	Köprüfil	1	3	Gayri Mübadil	1927	1	3	—	—
	Köprülü	1	5	Gayri Mübadil	1928	1	5	—	—
	Üsküp-Kıratova	4	14	Gayri Mübadil	1928	4	14	—	—
	Piriştine	1	3	Gayri Mübadil	1929	1	3	—	—

Muğla İli'nin Milas İlçesi'ne gelen yukarıdaki çizelgede belirtilen mübadiller Milas İlçesi Merkezi'ndeki; Gazipaşa Mahallesi, Selimiye Mahallesi ve Firuzpaşa Mahallesi ile Varvil Köyü, Kafça Köyü, Takça Köyü, Yeniköy, Servin Köyü, Yaka Köyü, Ören, Kemer, Yusufça, Akbahlık, Karakaya, Çalılık, İnce Kızılarmut, Değirmen, Gencik, Yel Değirmeni, Mezarlık, Çamlık, Varvil-Meşelik, Güllük, Kırkkız, Kozadere, Kovahlık, Mezarlıkaltı, Mutafhanı Meydanı, Değirmendere, Kaymakkavağı, Derince, Eskipazar, Mezarlıkbaşı, Karacakaya, Bekirefendi, Hacı Ahmet Mezarlığı, Ahırcık Boğazı, Hacı Veli Kuyusu, Harmanlık, Kekelik, Karatlak, Tuzla Adası, Hisar, Bahçeyaka, Sarnıç, Kızılalan ve Meşelik Mevkilerine iskân edildiler ve kendilerine de buralardan Dükkan, Hane, Sebze Bahçesi, Tarla, Bağ, Fırın ve Zeytin Tarlaları verildi.¹⁵

Yukarıda verilen Muğla İli'nin Milas İlçesi ile ilgili çizelge ve bilgilerin bir tahlili yapılacak olursa; 1924-1929 yılları arasında Milas İlçesi'ne mübadil ve gayri-mübadil sıfatıyla Yunanistan, Yugoslavya ve Arnavutluk gibi Balkan Ülkeleri'nin değişik yerlerinden 296 aile ve bunların oluşturduğu 884 kişi gelmiştir. Bu gelen aileler geldikleri yerlerdeki geçim sahaları ve meslek gruplarına göre tarımsal ve şehirsal olmak üzere iki gruba ayrıldılar. Bu gelen ailelerden 200 adeti tarımsal amaçla yukarıda belirtilen köylere iskân edildiler ve kendilerine de tarla, bağ, sebze bahçesi, ve zeytin tarlaları verildi. Bunların dışında kalan diğer aileler ise şehir merkezine iskân edildiler ve kendilerine de 1923 yılındaki mübadele antlaşma gereğince mübadeleye tabi Rumlardan kalan dükkan, hane gibi emtialar verildi.

29 Temmuz 1925 tarihinde, değişik Balkan ülkelerinden Anadolu'ya gelerek bir kısmının da Mentеше (Muğla) Vilayeti'nin değişik yerlerine iskân edilen muhacirlerin durumları ile ilgili olarak, Vilâyet İskân Memu-

¹⁵ Köy Hizmetleri Muğla İl Müdürlüğü Arşivi, Muğla-Milas İskân Esas Defteri.

ru Talat Feyzi Bey tarafından hazırlanan bir rapor Mentеше Vilâyeti tarafından Dahiliye Vekâleti'ne gönderilmiştir.¹⁶

Bu raporda; 1-Milas Kazası'na Konice muhacirlerinin vardığı, Kuyucak Mevkii'nde 70 hane inşa edilmek suretiyle bunların buraya iskanının mümkün olabileceği konusu kaza kaymakamlığından bildirilmiş ise de belirtilen yerin mirî olduğu iddia olduğundan bazı aksamalar dolayısıyla halen muhacir iskânına imkân görülmediğinden, mezkûr kazanın ise vaziyeti müsait olmadığı anlaşıldığından muhacirlerin Milas Merkezi'ndeki hanelere iskân edilmek ve civardaki bahçe ve arazi ile Milas'a 8-10 km mesafede olan Tuzabad arazisi verilmek suretiyle iskân ettirileceği ve bazıları cüzi tamir edilmek suretiyle 96 haneye muhacirinin iskân edileceği ve böylece de 70 hanenin inşasının tamamlanmış olacağı, bildirilmiştir.

2- Maliye İaşe Encümeni tarafından her 40 nüfustan 4 nüfusun iaşesinin kesildiği, belirtilmiştir.

3- Bodrum Kazası'ndaki muhacirlerin ellerindeki evrak-ı tarife gereğince henüz emval-ı tarife ve tahkikine teşebbüs edilmediği, irade-i tarik ve delâlet edecek bir memur bulunamadığından tehir edilmiş olmakla icap eden hususat ayrı ayrı kendilerine takdim kılındığı ve tahrirat kendine talimat verdikten sonra bir memurun istihdamı taht-ı vücup bulduğu ve bu durum 23 haziran 1925 tarihinde 562 no'lu tahrirat ile arz edildiği bildirilmiştir.

4- Gerek Bodrum'da gerekse muhacirinin evleri ayrı ayrı gezilerek nüfuslarında fazlalık görülenleri ve haneleri yıkık, harap ve gayri muvafık bulunanları tesbit edilmiştir.

¹⁶ Başbakanlık Cumhuriyet Arşivi, 272.12.45.74.37

5- Şimdiye kadar cüzdanı verilmeyen Milas ve Bodrum muhacirlerine cüzdanları verilmiş iş bu rapor takdim kılındığı belirtilmiştir.

Vilâyet dahiline iskân edilen muhacirlerle ilgili olarak Menteşe (Muğla) Vilayet makamı ile Ankara'daki Dahiliye Vekâleti arasındaki bir başka yazışma da, 13 Ağustos 1925 tarih ve 16828/120 numaralı, Menteşe (Muğla) Vilâyeti'nden Dahiliye Vekâleti'ne gönderilen bir telgraftır. Bu telgrafta; vilâyet dahilinde 67 hanede 394 nüfustan ibaret vilâyet-i şarkiye mültecisi mevcut olup bunlara şimdiye kadar 6 hane 242 dönüm incir bahçesi ve 550 dönüm tarla dağıtımı yapıldığı bildirilmiştir.¹⁷

Sonuç

Lozan Barış görüşmeleri sırasında Türkiye ile Yunanistan arasındaki en önemli anlaşmazlıklardan birisi Türk-Rum Nüfus Mübadelesi meselesi oldu. Fakat 30 Ocak 1923 tarihinde tarafların "Türk ve Rum Nüfus Mübadelesine Dair Sözleşme ve Protokol" adlı bir anlaşma imzalaması ile bu mesele çözüldü. Bu anlaşmadan hemen sonra Türkiye gerekli hukuki düzenleme ve hazırlıkları yaparak değişik Balkan ülkelerinden muhacirlerin gelmesine ve değişik vilâyetlere iskân edilmesine izin verdi. Bunun sonucu olarak Menteşe (Muğla) Vilâyeti'ne de 650 aile ve bunların oluşturduğu 2373 kişi iskân edildi. Bu gelen muhacirlerden 270 aile ve bunların oluşturduğu 1140 kişi Bodrum İlçesi'ne, 84 aile ve bunların oluşturduğu 349 kişi Merkez İlçe'ye ve 296 aile ve bunların oluşturduğu 884 kişi de Milas İlçesi'ne iskân edildiler.

17 Başbakanlık Cumhuriyet Arşivi, 272.12.45.78.12

KAYNAKLAR

a-Arşivler

Köy Hizmetleri Muğla İl Müdürlüğü Arşivi, Muğla -Bodrum I.II ve III No'lu İskân Esas Defteri

Köy Hizmetleri Muğla İl Müdürlüğü Arşivi, Muğla -Merkez İlçe I ve II. Nolu İskân Tevzi Defteri

Köy Hizmetleri Muğla İl Müdürlüğü Arşivi, Muğla-Milas İskân Esas Defteri

Başbakanlık Cumhuriyet Arşivi, 272.11.20.98.6

Başbakanlık Cumhuriyet Arşivi, 272.12.45.74.37

Başbakanlık Cumhuriyet Arşivi, 272.12.45.78.12

b-Kitap ve Makaleler

1- Ramazan Tosun, **Türk-Rum Nüfus Mübadelesi ve Kayseri'deki Rumlar**, Niğde, 1998

2- Nurettin Gülmez, **Kurtuluş Savaşı'nda Anadolu'da Yeni Gün**, Ankara, 1999

3- Kemal Arı, **Büyük Mübadele Türkiye'ye Zorunlu Göç (1923-1925)**, İstanbul, 1995

4- Kemal Arı, *"1923 Türk-Rum Mübadele Anlaşması sonrası İzmir'de Emval-i Metruke ve Mübadil Göçmenler"*. Atatürk Araştırma Merkezi Dergisi, C.VI , S.18, Temmuz 1990, s.635

LOZAN BARIŞ ANTLAŞMASI'NDAN SONRA
MUĞLA VİLAYETİNE GELEN MUHACİRLER

801

	3000
1000	2000
	1000
	2000
	1000

	11
	11
	11
	KCN KAV
	11
	11
	11

1	قوزلیه	قوزلیه	1279
2	قوزلیه	قوزلیه	1280
3	قوزلیه	قوزلیه	1281
4	قوزلیه	قوزلیه	1282
5	قوزلیه	قوزلیه	1283
6	قوزلیه	قوزلیه	1284
7	قوزلیه	قوزلیه	1285

والده کی قصہ	"	"	"
عموم زادہ کی	"	"	"
تہوہ کی لہجہ	"	"	"
انگریزی	"	"	"
انگریزی	"	"	"
انگریزی	"	"	"

عبدنقیب ۱۳۳۶

عبدنقیب ۱۳۳۰

عبدنقیب ۱۹۶۶

عبدنقیب ۱۳۶۶

بازارهای خان شریفه مؤرخه ۱۳۸۶

مؤرخه شریفه ۱۳۳۶

حفیدہ علی	۵۴	"	"
حفیدہ علی	۵۴	"	"
حفیدہ علی	۵۴	"	"
حفیدہ علی	۵۴	"	"
امیہ داوود استان نوری لایوا	۵۴	خوفہ نیشکر	۵۴
حفیدہ علی	۵۴	"	"

توزیع		سیکانتہ تخصیص اولسا ن امورالبحر منقولہ نلک					
منزل	بیت	اسوالہ بنجر	آراضی و بیابانہ نلک	آراضی و بیابانہ نلک	بیت	بیت	مذکورہ
1	444	100	100	100	100	100	100
2	444	100	100	100	100	100	100
3	444	100	100	100	100	100	100
4	444	100	100	100	100	100	100
5	444	100	100	100	100	100	100
6	444	100	100	100	100	100	100
7	444	100	100	100	100	100	100
8	444	100	100	100	100	100	100
9	444	100	100	100	100	100	100
10	444	100	100	100	100	100	100
11	444	100	100	100	100	100	100
12	444	100	100	100	100	100	100
13	444	100	100	100	100	100	100
14	444	100	100	100	100	100	100
15	444	100	100	100	100	100	100
16	444	100	100	100	100	100	100
17	444	100	100	100	100	100	100
18	444	100	100	100	100	100	100
19	444	100	100	100	100	100	100
20	444	100	100	100	100	100	100
21	444	100	100	100	100	100	100
22	444	100	100	100	100	100	100
23	444	100	100	100	100	100	100
24	444	100	100	100	100	100	100
25	444	100	100	100	100	100	100
26	444	100	100	100	100	100	100
27	444	100	100	100	100	100	100
28	444	100	100	100	100	100	100
29	444	100	100	100	100	100	100
30	444	100	100	100	100	100	100
31	444	100	100	100	100	100	100
32	444	100	100	100	100	100	100
33	444	100	100	100	100	100	100
34	444	100	100	100	100	100	100
35	444	100	100	100	100	100	100
36	444	100	100	100	100	100	100
37	444	100	100	100	100	100	100
38	444	100	100	100	100	100	100
39	444	100	100	100	100	100	100
40	444	100	100	100	100	100	100
41	444	100	100	100	100	100	100
42	444	100	100	100	100	100	100
43	444	100	100	100	100	100	100
44	444	100	100	100	100	100	100
45	444	100	100	100	100	100	100
46	444	100	100	100	100	100	100
47	444	100	100	100	100	100	100
48	444	100	100	100	100	100	100
49	444	100	100	100	100	100	100
50	444	100	100	100	100	100	100
51	444	100	100	100	100	100	100
52	444	100	100	100	100	100	100
53	444	100	100	100	100	100	100
54	444	100	100	100	100	100	100
55	444	100	100	100	100	100	100
56	444	100	100	100	100	100	100
57	444	100	100	100	100	100	100
58	444	100	100	100	100	100	100
59	444	100	100	100	100	100	100
60	444	100	100	100	100	100	100
61	444	100	100	100	100	100	100
62	444	100	100	100	100	100	100
63	444	100	100	100	100	100	100
64	444	100	100	100	100	100	100
65	444	100	100	100	100	100	100
66	444	100	100	100	100	100	100
67	444	100	100	100	100	100	100
68	444	100	100	100	100	100	100
69	444	100	100	100	100	100	100
70	444	100	100	100	100	100	100
71	444	100	100	100	100	100	100
72	444	100	100	100	100	100	100
73	444	100	100	100	100	100	100
74	444	100	100	100	100	100	100
75	444	100	100	100	100	100	100
76	444	100	100	100	100	100	100
77	444	100	100	100	100	100	100
78	444	100	100	100	100	100	100
79	444	100	100	100	100	100	100
80	444	100	100	100	100	100	100
81	444	100	100	100	100	100	100
82	444	100	100	100	100	100	100
83	444	100	100	100	100	100	100
84	444	100	100	100	100	100	100
85	444	100	100	100	100	100	100
86	444	100	100	100	100	100	100
87	444	100	100	100	100	100	100
88	444	100	100	100	100	100	100
89	444	100	100	100	100	100	100
90	444	100	100	100	100	100	100
91	444	100	100	100	100	100	100
92	444	100	100	100	100	100	100
93	444	100	100	100	100	100	100
94	444	100	100	100	100	100	100
95	444	100	100	100	100	100	100
96	444	100	100	100	100	100	100
97	444	100	100	100	100	100	100
98	444	100	100	100	100	100	100
99	444	100	100	100	100	100	100
100	444	100	100	100	100	100	100

1911	1911
1912	1912
1913	1913
1914	1914
1915	1915
1916	1916
1917	1917
1918	1918
1919	1919
1920	1920
1921	1921
1922	1922
1923	1923
1924	1924
1925	1925
1926	1926
1927	1927
1928	1928
1929	1929
1930	1930
1931	1931
1932	1932
1933	1933
1934	1934
1935	1935
1936	1936
1937	1937
1938	1938
1939	1939
1940	1940
1941	1941
1942	1942
1943	1943
1944	1944
1945	1945
1946	1946
1947	1947
1948	1948
1949	1949
1950	1950
1951	1951
1952	1952
1953	1953
1954	1954
1955	1955
1956	1956
1957	1957
1958	1958
1959	1959
1960	1960
1961	1961
1962	1962
1963	1963
1964	1964
1965	1965
1966	1966
1967	1967
1968	1968
1969	1969
1970	1970
1971	1971
1972	1972
1973	1973
1974	1974
1975	1975
1976	1976
1977	1977
1978	1978
1979	1979
1980	1980
1981	1981
1982	1982
1983	1983
1984	1984
1985	1985
1986	1986
1987	1987
1988	1988
1989	1989
1990	1990
1991	1991
1992	1992
1993	1993
1994	1994
1995	1995
1996	1996
1997	1997
1998	1998
1999	1999
2000	2000
2001	2001
2002	2002
2003	2003
2004	2004
2005	2005
2006	2006
2007	2007
2008	2008
2009	2009
2010	2010
2011	2011
2012	2012
2013	2013
2014	2014
2015	2015
2016	2016
2017	2017
2018	2018
2019	2019
2020	2020
2021	2021
2022	2022
2023	2023
2024	2024
2025	2025
2026	2026
2027	2027
2028	2028
2029	2029
2030	2030
2031	2031
2032	2032
2033	2033
2034	2034
2035	2035
2036	2036
2037	2037
2038	2038
2039	2039
2040	2040
2041	2041
2042	2042
2043	2043
2044	2044
2045	2045
2046	2046
2047	2047
2048	2048
2049	2049
2050	2050
2051	2051
2052	2052
2053	2053
2054	2054
2055	2055
2056	2056
2057	2057
2058	2058
2059	2059
2060	2060
2061	2061
2062	2062
2063	2063
2064	2064
2065	2065
2066	2066
2067	2067
2068	2068
2069	2069
2070	2070
2071	2071
2072	2072
2073	2073
2074	2074
2075	2075
2076	2076
2077	2077
2078	2078
2079	2079
2080	2080
2081	2081
2082	2082
2083	2083
2084	2084
2085	2085
2086	2086
2087	2087
2088	2088
2089	2089
2090	2090
2091	2091
2092	2092
2093	2093
2094	2094
2095	2095
2096	2096
2097	2097
2098	2098
2099	2099
2100	2100

LOZAN BARIŞ ANTLAŞMASI'NDAN SONRA
MUĞLA VİLAYETİNE GELEN MUHACİRLER

817

Handwritten entries on a lined page, including names and numbers such as 1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9, 10, 11, 12, 13, 14, 15, 16, 17, 18, 19, 20, 21, 22, 23, 24, 25, 26, 27, 28, 29, 30, 31, 32, 33, 34, 35, 36, 37, 38, 39, 40, 41, 42, 43, 44, 45, 46, 47, 48, 49, 50, 51, 52, 53, 54, 55, 56, 57, 58, 59, 60, 61, 62, 63, 64, 65, 66, 67, 68, 69, 70, 71, 72, 73, 74, 75, 76, 77, 78, 79, 80, 81, 82, 83, 84, 85, 86, 87, 88, 89, 90, 91, 92, 93, 94, 95, 96, 97, 98, 99, 100.

1	جسور اولاد
...
...
...
...
...
...
...
...
...
...
...
...
...
...
...
...
...
...
...

The image shows a page of handwritten musical notation on a staff. The staff consists of five horizontal lines. The notation is written in a cursive style, likely representing a melody. There are several measures of music, with some notes and rests visible. In the lower right portion of the staff, there is a small, rectangular portrait of a man with a beard and a turban, possibly a historical figure or the composer. The overall appearance is that of a handwritten manuscript or a page from a book.

The image shows a page of handwritten musical notation on a staff with ten horizontal lines and vertical bar lines. The notation is written in black ink and consists of various symbols, including stems, beams, and note heads, arranged in a rhythmic pattern. The notation is organized into measures by vertical bar lines. The first measure contains a single note with a stem. The second measure contains a pair of notes beamed together. The third measure contains a single note with a stem. The fourth measure contains a pair of notes beamed together. The fifth measure contains a single note with a stem. The sixth measure contains a pair of notes beamed together. The seventh measure contains a single note with a stem. The eighth measure contains a pair of notes beamed together. The ninth measure contains a single note with a stem. The tenth measure contains a pair of notes beamed together. The notation is written in a style that is characteristic of traditional Turkish music notation.

A grid of 10 rows and 10 columns for handwriting practice. The grid is formed by solid horizontal lines and dashed vertical lines. The first row contains the numbers 1 through 10. The second row contains the numbers 11 through 20. The third row contains the numbers 21 through 30. The fourth row contains the numbers 31 through 40. The fifth row contains the numbers 41 through 50. The sixth row contains the numbers 51 through 60. The seventh row contains the numbers 61 through 70. The eighth row contains the numbers 71 through 80. The ninth row contains the numbers 81 through 90. The tenth row contains the numbers 91 through 100. There are some faint marks in the bottom row, including a small 'v' shape and a small '1' shape.

ÖZET

Türkiye ile Yunanistan arasındaki önemli anlaşmazlık konularından biri olan Türk - Rum Nüfus Mübadelesi Meselesi 30 Ocak 1923 tarihinde tarafların karşılıklı olarak imzaladıkları sözleşme ve protokol ile çözülmüştür. Bundan hemen sonra Türkiye gerekli hukuki düzenleme ve hazırlıkları yaparak değişik Balkan ülkelerinden muhacirlerin gelmesine ve farklı illerde yerleşmelerine izin verdi. Bu makalede, bu çerçevede Muğla Vilayetine gelen muhacirler incelenmektedir.

Anahtar Kelimeler: Lozan Barış Antlaşması, Muğla Vilayeti, Muhacirler, Balkan Ülkeleri, Türkiye Cumhuriyeti.

ABSTRACT

One of the disagreements between Turkey and Greece, the Turk - the Byzantines exchange of populations was solved reciprocally signed with the contract and protocol dted 30 January 1923. Afterwith, Turkey allowed for the immigration and inhabitation of refugees from various Balkan states with the necessary lawful preparations. In this article, it is studied that the immigrated refugees to the Mugla region.

Key Words: Lausanne Treaty, Muğla, Refugees, Balkan States, Turkish Republic.